

Kā optimizēt izmaksas uzņēmumā, kam nav darbinieku?

Laikā, kad tiek plānota jaunā nodokļu reforma, uzņēmējiem ir noderīgi zināt, kā algas nodokļu ziņā 2017. gadā efektīvāk pārvaldīt uzņēmumus ar pasīviem ienākumiem (dividendes, noma), kam nav darbinieku, par kuriem tiek maksāti algas nodokļi.

SIGNE ANDERSONE, SIA “Baker Tilly Baltics” vecākā nodokļu menedžere

Nesen uzsāktajā diskusijā par Latvijas nodokļu reformu iekļauts arī jautājums par ienākuma un kapitāla nodokļu izlīdzināšanu, kas nākotnē varētu samazināt komersantu vēlmi izmantot dažādus risinājumus darbaspēka (algas) nodokļu optimizācijai. Lai gan valdība runā par algas nodokļu samazināšanu, lielam skaitam uzņēmumu vienlaikus ar budžeta paketes grozījumiem pagājušā gada nogalē nodokļu bāze faktiski tika paplašināta.

Piemēram, grozījumos Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr.899 “Likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” normu piemērošanas kārtība” (MK noteikumi Nr.899) paredzēts, ka uzņēmumiem, kuru mēneša apgrozījums pārsniedz 5 minimālās darba algas (2017.gadā: 380 EUR x 5 = 1900 EUR) un kam nav neviena darbinieka ar vismaz minimālo darba algu, par kuru tiktu maksāti algas nodokļi, ir jāveic algas nodokļu iemaksas ne tikai par vienu, bet gan par visiem valdes locekļiem! Tādējādi pakāpeniski tiek ierobežoti tie, kas, ekonomējot valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) maksājumus, darba tiesisko attiecību vietā veido komercsabiedrības, kļūstot par to dalībniekiem un amatpersonām, lai sniegtu ārpakalpojumus citiem komersantiem.

No otras puses, iepriekš minētie nav vienīgie komersanti, kurus ietekmējuši nodokļu grozījumi. Ir virkne uzņēmumu, kas gūst pasīvus ienākumus no nekustamā īpašuma īres vai nomas, vai arī holdingkompānijas, kam nav nepieciešams darbinieku štats, lai veiktu komercdarbību (ja minētie ienākumi tiktu klasificēti kā ienākumi no pamatdarbības). Diemžēl arī šiem uzņēmumiem ir piemērojama prasība maksāt algas nodokļus (iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) 23% apmērā un VSAOI – 26,84%) par visiem valdes locekļiem.

Ko darīt?

Varianti, kā risināt šo jautājumu, ir vairāki, un tie ir atkarīgi no konkrētā uzņēmuma vajadzībām. Klasiskākie ir 2 risinājumi.

1. variants : samazināt valdes locekļu skaitu (bez algas)

Dalībnieku (akcionāru) sapulce var lemt par Valdes locekļu skaita samazināšanu līdz vienam Valdes loceklim, par kuru tiek veiktas minimālās algas nodokļa iemaksas (bez darba algas izmaksas) un tikai mēnesī, kurā pārsniegts minētais apgrozījuma sliekšnis. Tomēr, jāņem vērā vairākas juridiskās izmaiņas, kas uzņēmumam vispirms būtu jāanalizē:

- atbilstība statūtiem (iespējams, statūtos komercsabiedrības darbībai paredzēti vairāki valdes locekļi);
- iepriekš noteikto valdes locekļu pienākumu un atbildības izmaiņas;
- ierobežotas tiesības piedalīties pārvaldē u.tml.

Lai saglabātu paraksta tiesības valdes locekļiem, kas turpmāk vairs nebūs valdē, viņus var reģistrēt komercreģistrā kā prokūristus.

2. variants : ar vienu no valdes locekļiem noslēgt darba līgumu (izmaksājot algu)

Otrs veids ir noslēgt darba līgumu ar vienu no Valdes locekļiem, izmaksājot viņam darba algu. Darba līgumā var norādīt amata kodu pēc profesiju klasifikatora, piemēram, "1120 14" (valdes loceklis). Finanšiāli šis izdevīgāks variants uzņēmumiem, kuru apgrozījums regulāri (mēnesī vai reizi ceturksnī) pārsniedz noteikto apgrozījuma sliekšni, vai arī gadījumā, ja valdē ir 3 un vairāk valdes locekļu.

Alga un nodokļi par algotu darbinieku (1 persona)		Nodokļu maksājumi par valdes locekļu domājamo ienākumu (3 personas)	
	EUR		EUR
Minimālā darba alga (bruto)	380	Domājamais ienākums (bruto)	1140
Darba ņēmēja VSAOI 10,50%	39,90	VSAOI 26,84%	305,98
IIN 23%	78,22	IIN 23%*	262,20
Kopā	118,12	Kopā	568,18
Neto alga izmaksai	261,88		
Darba devēja VSAOI 23,59%	89,64		
Kopējās darba devēja izmaksas	469,64	Kopējās darba devēja izmaksas	568,18

* Saskaņā ar Valsts ieņēmumu dienesta skaidrojumu, pirms IIN aprēķināšanas nav atskaitāmas VSAOI, un atbilstoši likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (likums par IIN) 8. panta 2.⁹daļai un MK noteikumu Nr.899 18.7punktam, pienākums maksāt algas nodokli par valdes locekli ir no objekta, kas atbilst mēneša minimālajai darba algai. Proti, IIN ir jāietur no visa valdes locekļa t.s. domājamā ienākuma, piemērojot 23% likmi. Šajā gadījumā, manuprāt, tomēr netiek ņemts vērā likuma par IIN 10.panta 1.daļas 1.punkts, saskaņā ar kuru līdzīgi kā citām VSAOI maksātāju kategorijām paredzēts pirms IIN piemērošanas atskaitīt VSAOI iemaksas pilnā apmērā, jo minētajai maksātāju kategorijai ir noteikta kopējā VSAOI likme, neizdalot darba devēja un darba ņēmēja daļas.

Izdevīgākais risinājums

Šobrīd ir grūti prognozēt, kurš no abiem variantiem ilgtermiņā būs izdevīgāks, tomēr uzņēmumiem ieteicams tos izanalizēt ne vēlāk kā līdz gada pārskatu apstiprināšanai dalībnieku (akcionāru) sapulcē – īpaši tad, ja tiek apsvērta valdes locekļu skaita samazināšana, kam būs nepieciešami statūtu grozījumi. Savukārt tiem, kuru ienākumi ir mazāk periodiski, piemēram, holdingkompānijām, kas pamatā saņem dividendes 1–2 reizes gadā, matemātiski joprojām izdevīgāk būs samaksāt IIN un VSAOI par valdes locekļa t.s. "domājamo ienākumu" attiecīgajā mēnesī, kurā ir saņemtas dividendes. Tomēr arī šim variantam ir negatīvi faktori, tai skaitā iespējamās valdes locekļa prasības, rodoties strīdam ar darba devēju dēļ neizmaksātās algas.

Ko darīt par iepriekšējo periodu?

Ja uzņēmums līdz šim ir maksājis budžetā algai piemērojamus nodokļus par 1 valdes locekli (bez darba līguma, neveicot algas faktisko izmaksu), efektīvāk un racionālāk būtu noslēgt ar valdes locekli darba līgumu un izmaksāt viņam darba algu no grozījumu MK noteikumos Nr.899 spēkā stāšanās datuma, t.i., no 02.12.2016., bet tikai par mēnesi, kurā ir pārsniegts apgrozījuma sliekšnis – 1900 EUR (bez pievienotās vērtības nodokļa).

Citāti

Lai gan valdība runā par algas nodokļu samazināšanu, lielum skaitam uzņēmumu ar pasīviem ienākumiem pagājušā gada nogalē nodokļu bāze faktiski tika paplašināta.

Uzņēmumiem, kuru mēneša apgrozījums pārsniedz 5 minimālās darba algas un kam nav neviena darbinieka ar vismaz minimālo darba algu, ir jāveic algas nodokļu iemaksas par visiem valdes locekļiem.

Lai saglabātu paraksta tiesības valdes locekļiem, kas turpmāk vairs nebūs valdē, viņus var reģistrēt komercreģistrā kā prokūristus.
